

BİLGİNİZ KİT, KILAVUZUNUZ KARGA OLMASIN!

Aydınlık Gazetesi, 18 Şubat 2013

Yıldırım Koç

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) her ay tüketici fiyatlarındaki gelişmeleri gösteren veriler yayımlıyor. Bu veriler, birçok başka işin yanı sıra, işçi ücretlerinin ve memur aylıklarının hesaplanmasında dikkate alınıyor.

Bu verilere güvenilebilir mi?

Kamuoyunda yaygın kanı, bu verilerin güvenilmez olduğudur.

KESK'in 8 Ocak 2013 günlü "Şişirilmiş Maaşları Kamu Emekçilerinin Yoksullaştığını Gizleyemedi" başlıklı açıklamasında şöyle deniyordu:

"TÜİK'in aslında bir sır gibi açıkladığı endeks verileri ortaya çıktıkça, enflasyon aldatmacası da deşifre oluyor. Tuğla, matkap ucu, soba borusu, patinaj zinciri, deve eti, pinpon topu, çalı süpürgesi gibi maddelerin bulunduğu TÜİK'in Tüketici Fiyat Endeksi'nden yola çıkılarak, bu maddelere benzer bir sepetin yaşadığı fiyat artışı ile bize hayat pahalılığı anlatılmaya çalışılıyor. Komik olduğu kadar absurd bir durumu da ortaya çıkaran bu tablo, ülkede deve eti yiyenlerin sayısı ile enflasyonun gerçek hayatı temsil etme yeteneğini aynı seviyeye taşıyor. Oysa halkın günlük yaşamın her alanında karşılaştığı enflasyon ile TÜİK'in açıkladığı enflasyon rakamları arasında uçurum vardır. Ülkemizde yaşayan herkes, elektrik, doğalgaz, su faturasını, kirasını öderken, yiyeceğe, giyeceğe, ulaşımaya harcama yaparken, kısacası hayatın her alanına yansıya gerçek enflasyonun TÜİK'in rakamlarının çok üzerinde olduğunu yaşayarak görmektedir."

Bu söyleyenlerin bilimsellik ve ciddiyetle uzaktan yakından ilgisi yoktur.

Bir kere, TÜİK'in tüketici fiyatları endeksini nasıl hesapladığı "sır" değildir. TÜİK'in internet sitesiyle biraz uğraşan sıradan bir kişi, ayrıntılı bir biçimde bu verilere ulaşabilir. Ayrıca TÜİK'in 70 sayfalık "Fiyat Endeksleri ve Enflasyon" kitapçığına da internet üzerinden erişilebilir.

Türkiye'de Türk-İş'in ve diğer bazı kuruluşların fiyat artışlarına ilişkin açıklamalarına hep gülmüşümdür. TÜİK'in tüketici fiyatları endeksini nasıl hesapladığına baksanız, siz de bunlara gülersiniz.

TÜİK, 81 il ve 73 ilçeden fiyat derliyor. Bu fiyatlar, her ilin bazı özelliklerine göre ağırlıklandırılıyor ve ağırlıklı ortalamaları alınıyor. Bu şekilde fiyatı belirlenen mal ve hizmet sayısı 437. TÜİK ciddi bir iş yapıyor. Türk-İş'in veya başka bir kuruluşun yaptığı gibi, iki marketten ve bir pazardan üç beş ürünün fiyatını alıp endeks hazırlamıyor. 81 il ve 73 ilçeden 437 mal ve hizmetin fiyatlarını alıp, bunları bölgelerin durumuna göre ağırlıklandırıp ortalama buluyor.

130 gıda ve alkolsüz içecek, 5 alkollü içecek ve tütün, 63 giyim ve ayakkabı, 13 konut, 64 ev eşyası, 17 sağlık, 31 ulaştırma, 14 haberleşme, 45 eğlence ve kültür, 8 eğitim, 14 lokanta ve oteller, 33 çeşitli mal ve hizmetler dikkate alınıyor.

İşin komik yanı, KESK'in iddiasının aksine, bu listede tuğla, matkap ucu, soba borusu, patinaj zinciri, deve eti, pinpon topu ve çalı süpürgesi yok. Uydurmuşlar.

437 mal ve hizmetin Türkiye ortalama fiyatları belirlendikten sonra, işin ikinci aşaması geliyor.

TÜİK her yıl hanehalkı bütçe anketleri uyguluyor. Bu anketlerde insanların gelirlerini nerelere harcadığını belirliyor ve malları ve hizmetleri ağırlıklandırıyor. Örneğin, gıda ve alkolsüz içeceklerin ağırlığı geçen yıl yüzde 26,22 idi; bu yıl yüzde 24,09. Eğitimin payı geçen yıl yüzde 2,18 idi; bu yıl yüzde 1,91.

Peki, TÜİK'e hiç mi müdahale olmuyor? Mutlaka oluyordur; ancak bu konuda en güvenilir kaynak yine de TÜİK'tir.

Kılavuzu bilim olan gerçekliği kavrar.

Bilginiz kit, kılavuzunuz karga olmasın.